

Penes i alegries dels indígenes americans

UNA DE LES IMPRESSIONANTS FOTOGRAFIES D'EDWARD S. CURTIS

PERE ANTONI PONS

Dances de guerra és un llibre menys estrany del que aparenta. O diguem-ho d'una altra manera: la seva rareza és menys incòmoda del que pugui semblar en un primer moment. Certament, és una miscel·lània difícil de classificar, formada per una vintena de textos independents que no tan sols no aspiren a construir cap mena d'unitat, sinó que fins i tot es rabegen provocativament en la seva heterogeneïtat desconjuntada. Consta de poemes, de microrelats amb aires de lliçó vital, de diàlegs amb forma de paràbola i de narracions breus. A alguns lectors, el còctel de gèneres els resultarà lúdica-ment atractiu. A d'altres, els remetrà a les moderns fútils d'una certa literatura llampanant i insubstantial. Tant és. El talent del seu autor,

Sherman Alexie (nascut a Wellpinit, Washington, l'any 1966), mereix que els lectors catalans li facin confiança. Tot i que no hi ha temes ni idees recurrents que apareguin en tots i cada un dels textos del llibre, sí que la majoria tenen unes constants de mirada i d'estil. Tant si escriu en vers com en prosa, Alexie sempre és entremaliat i molt fresc, i la seva mirada, descaradíssima, gairebé sempre parteix de la seva condició d'indígena americà. Alexie forma part de la tribu dels spokane. Una de les virtuts de la seva literatura és com relata les maneres de fer i de ser dels indígenes americans als Estats Units actuals. De vegades ho fa des del dramatisme i de vegades des de la comicitat, però sempre hi ha una mescla de tendresa i irreverència. Així mateix, sempre defuig el xovinisme i el tremendisme, tot i que mai no oblida que és hereu d'una

DANSES DE GUERRA
SHERMAN ALEXIE
TRADUCCIÓ
DESTHERTALLADA
EDICIONS DE 1984
250 PÀG./17€

tragèdia col·lectiva descomunal. Els poemes del llibre són directes i fàcils d'entendre. Formalment poc sofisticats i fortament narratius, n'hi ha de molt prosaics i sense gaire gràcia. En general, però, tenen una musicalitat encomanadissa i agradable, i expressen un humanisme descregut i insolent que funciona prou bé. Hi ha tres odes –*A les novietes de poble*, *A les cabines telefòniques* i *A les velles cassetes*– que fan pensar en les *Odes elementals* de Pablo Neruda posades al dia. Amb tot, són la part menys interessant del volum, juntament amb aquells textos presumptament menys convencionals: anècdotes curioses, acudits més o menys hilarants, diàlegs entre transcendents i estrambòtics...

Influït pels grans contistes

Els set relats del volum, en canvi, són molt notables. Constitueixen el gruix de l'obra i s'hi nota la influència dels millors contistes nord-americans del segle XX: des de J.D. Salinger fins a John Cheever. D'un realisme ple de vivacitat i molt creïble, que regalima autenticitat i veritat humana a dojo, la narrativa d'Alexie és molt versàtil. A *Violació de domicili*, explora les paradoxes d'una societat nord-americana carregada de greuges i de prejudicis racials. A *La balada de Paul Malgrattot*, es burlesca pietosament de la ridícula auto-complaença, plena de pors i de dimonis, de molts nord-americans blancs. Finalment, *El fill del senador* és protagonitzat per un republicà homosexual que viu sense contradicció les seves conviccions polítiques i la seva orientació sexual: demostra que la complexitat del món no és desxifrabla a còpia de fórmules fàcils.

El millor conte és el que dona títol al llibre, *Dances de guerra*, una aproximació desmitificadora a les tradicions més ancestrals i als estereotips més tronats o sagnants –l'alcoholisme generalitzat, les danses rituals, les mantes xamàniques– de la seva ètnia. Ple de saviesa i de magnanimitat, però sobretot ple d'un humor dissolvent i brètol, és la culminació d'un llibre curiosíssim que fa de molt bon llegir. ♦♦

POETES DEL XX

Popular, però exigent

JORDI NOPCA

La part lúdica li falta més a l'avi que a l'àvia. A més, els poemes de l'avi acostumen a ser força críptics. Ell no s'explica gaire, sobretot quan fa referència a les coses mundanes. La poesia de l'àvia, en canvi, era més senzilla que la d'ell, però més propra. Així parlava el músic i poeta Pau Riba sobre Carles Riba i Clementina Arderiu. L'autor de discos com *Dioptria*, *Licors* i *Electròcid àcid alquimístic xoc* ha fet explícita la preferència per Arderiu no únicament de manera verbal: també a l'hora de convertir alguns dels seus poemes en cançons.

L'altalibertat (1920) i *Sempre i ara* (1946), els poemaris que l'ARA posa a la venda aquest diumenge, són dos dels exemples més il·lustratius de la proximitat lírica d'Arderiu, combinada amb una llengua exigent, alimentada pel Noucentisme. A *El nom s'autodefinix* a partir de la particularitat de dir-se Clementina: «Altres temps jo fui / un xic temorega; / el nom m'era llarg / igual que una queixa / i em punyia el cor / quan les amiguetes, / per fer-me enutjar, / molts cops me'l reuenen: / «Quin nom més bonic! / –deia alguna d'elles–, / però no t'escau: / és nom de princesa». «Ai, quin nom estrany!» / moltes altres feien; / i jo al fons de tot / sentia l'enveja / dels seus noms tan clars / de Maria o Pepa. / Clementina em dic, / Clementina em deia». ♦♦

L'ALTA LLIBERTAT / SEMPRE I ARA
CLEMENTINA ARDERIU
EDICIONS 62
120 PÀG./9,95€
(DIUMENGE, AMBL'ARA)

L'APARADOR

ARA

FICCIÓ

El tallafoc
HENNING MANKELL
Trad. C. Moreno
Labutxaca

Labutxaca i Tusquets continuen amb la tasca de recuperar, en format econòmic, les millors novel·les d'un dels autors de sèrie negra més populars. *El tallafoc* és el setè títol de la sèrie Wallander. El llibre arrenca amb l'aparició d'un cadàver davant d'un caixer automàtic, la detenció de dues noies que han assaltat un taxista i l'apagada general que deixa a les fosques una gran part de la regió d'Escània. L'inspector provarà de treure'n l'entrellat.

El so de la...
RON BUTLIN
Trad. Dolors Udina
Raig Verd

FICCIÓ

Executiu d'èxit i pare de dos fills, el protagonista d'*El so de la meua veu* és també un alcohòlic meticulós, l'estat anímic del qual oscil·la entre "l'eloqüència barata de les idees ofegades en alcohol i la depressió més asfíxica en els moments en què percep la seva pròpia realitat". Traduïda per Dolors Udina, la novel·la més coneguda de Ron Butlin ha fet un llarg recorregut d'ençà que va ser publicada l'any 1987. Fins ara era un autor inèdit en català.

El nombre del infinito
L. GRAHAM / J. KANTOR
Acantilado

ASSAIG

Loren Graham i Jean-Michel Kantor proposen un viatge que mostra les relacions entre les matemàtiques i el misticisme religiós en dues de les escoles matemàtiques més creatives de principis del segle XX, la de París i la de Moscou. Noms com els d'Émil Borel, René Baire, Henri Lebesgue, Dmitri Egorov i Nikolai Luzin desfilen per les pàgines d'un assaig amè i rigorós que ha estat traduït per José Manuel Álvarez-Florez.